

Alpha C.K.
ART GALLERY

Makarios Ave. & 3 Papanikoli Str.
1077 Nicosia, Cyprus

T: +357 22751325
F: +357 22751326
info@ackgallery.com

www.ackgallery.com

—
Νίκος Κουρούσης - Κίκος Λανίτης - Λία Λαπίθη

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

—

Νίκος Κουρούσιης - Κίκος Λανίτης - Λία Λαπίθη

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

Δεκεμβρίος 2015 - Ιανουάριος 2016

Alpha C.K.

ART GALLERY

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

Τρεις καταξιωμένοι εκπρόσωποι της σύγχρονης κυπριακής τέχνης, ο Νίκος Κουρούσις (1937), ο Κίκος Λανίτης (1948) και η Λία Λαπίθη (1963) με θεματική αφετηρία τις “Μετακινήσεις” προσκαλούνται να συνεκθέσουν στον χώρο της Γκαλερί Alpha C.K. στη Λευκωσία. Το θέμα “Μετακινήσεις” υψηλής δυναμικής με ευρύτατες νοηματοδοτήσεις και πολλαπλές αναγνώσεις αποτελεί το αρχικό ερέθισμα του καθενός από τους τρεις συμμετέχοντες για να καταθέσει απολύτως προσωπική ερμηνεία μέσω του έργου του, αγνοώντας τις αποκωδικοποιήσεις των συναδέλφων του, όπως ακριβώς επιτάσσει η υποκειμενική διαδικασία της καλλιτεχνικής προσέγγισης.

Η πρωτοτυπία του εγχειρήματος έγκειται στο ότι ο επιμελητής της έκθεσης καλείται να συναρθρώσει σε ενιαία τρίπτυχη σύνθεση, σε ένα νέο τελικό αποτέλεσμα, έργα διαφορετικής πρόσληψης και ανόμοιων μορφοπλαστικών μέσων. Να δημιουργήσει ενότητα που εκ των πραγμάτων θα διατηρεί στο ακέραιο τις επί μέρους ειδοποιούς διαφορές, όσο και τις “μετακινήσεις” από τη μια καλλιτεχνική ιδιοσυστασία στην άλλη. Παράλληλα, οι εικαστικοί αποδρούν από τη μεταξύ τους συνέργεια, εκθέτοντας στον χώρο και άλλα έργα που είτε υπηρετούν το θέμα - Λανίτης - είτε κινούνται σε άλλες περιοχές προβληματισμού - Κουρούσις, Λαπίθη.

Χαρακτηριστικό που τους συνδέει είναι ότι στη δουλειά τους αναζητούνται ενεργοί κοινωνοί και όχι παθητικοί θεατές. Δεν είναι η πρώτη φορά άλλωστε που συνδιαλέγονται σε έκθεση. Η κοινωνική λειτουργία της τέχνης και επομένως η πριμοδότηση της δυναμικής της παρέμβασης στην ίδια τη ζωή υπηρετήθηκε με κινήματα από τις αρχές, ήδη, του περασμένου αιώνα. Στον αιώνα που διανύουμε, η Τέχνη διαδραματίζει διευρυμένο ρόλο, αποτρέποντας, ελπίζουμε, την εσωστρέφεια και την παραίτηση, ή τουλάχιστον αυτό είναι το ζητούμενο. Κοινή πατρίδα η Κύπρος, όπου η εικαστική τέχνη εξελίχθηκε σε πολύπλοκες ή και αντίξοες συνθήκες και ανέπτυξε τα δικά της ιδιαίτερα γνωρίσματα.

Είναι γνωστή η επίμοχθη θητεία των Ν. Κουρούσις και Κ. Λανίτη, όσο και η αξιοσημείωτη δουλειά της Λ. Λαπίθη.

Ο Κουρούσις με σπουδές ζωγραφικής και γλυπτικής στο Λονδίνο την επίμαχη δεκαετία του '60 έχει στο δυναμικό του ποικιλόμορφους τρόπους έκφρασης που κινούνται μεταξύ παραδοσιακών τεχνικών και πειραματικών μεθόδων, μεταξύ ζωγραφικής και γλυπτικής, υπερβαίνοντας εγκαίρως περιχαρακώσεις και

συμβάσεις. Η σκηνογραφική του δουλειά στο θέατρο ήρθε να ενισχύσει μορφολογικά τον στόχο για τον αέναο διάλογο του έργου με τον αποδέκτη του ως πηγή σκέψης και προβληματισμών. Την εικαστική του παραγωγή εδώ και δεκαετίες χαρακτηρίζουν μεγάλες ενότητες έργων, τα οποία υποστηρίζουν ένα συγκεκριμένο εκάστοτε σκεπτικό. Ό,τι αποτελεί, ωστόσο, ιδιαίτερη ταυτότητα της δουλειάς του είναι πως ο αρχαιοελληνικός μύθος και γενικότερα η αρχαιοελληνική υπόσταση διεκδικεί πρωτεύοντα ρόλο. Προφανώς όχι στο πλαίσιο μιας άγονης προγονοπληξίας, αλλά ως αφετηρία περαιτέρω στοχασμού και καλλιτεχνικής δράσης. Η αναγωγή του παλαιού σε σύγχρονες μεταφορές, του αταλάντευτα σεβαστού σε νέους κώδικες επικοινωνίας που καταρτίζουν ένα οικουμενικό λεξιλόγιο, διαμορφώνουν το ειδικό βάρος της εργογραφίας του.

Οι θεματικοί κύκλοι “Λαβύρινθος”, “Ιθάκη”, “Ίκαρος”, “Οδύσσεια”, “Η αρπαγή της Ευρώπης”, “Ο διάλογος Ηρακλείτου Παρμενίδη” απλώς μαρτυρούν την αρραγή σχέση του με αυτό το συγκεκριμένο σημείο εκκίνησης. Ο Κουρούσις εκφράζεται κυρίως με έργα χώρου. Ως προς τα μορφοπλαστικά του εργαλεία εκμαιεύει από εξωκαλλιτεχνική πρώτη ύλη- μέταλλο, ξύλο, πλαστικό, κερί, δέρμα, ή τυχαία αντικείμενα, αποφορτισμένα από οποιαδήποτε καλλιτεχνική φιλοδοξία- όλο εκείνο τον δυναμισμό, για να στοιχειοθετήσει το επιδιωκόμε. Για τις “Μετακινήσεις” επιλέγει το μοτίβο του μικρού караβιού που είχε χρησιμοποιήσει στην “Οδύσσεια” το 1990, εκπροσωπώντας την Κύπρο στην Biennale της Βενετίας. Τιτλοφορεί “Διασπορά” τη συμβολή του στο ομαδικό έργο και αποφεύγει να εξειδικεύσει στην οδυνηρή επικαιρότητα του προσφυγικού. Διασπορά πληθυσμών ιδεών, αξιών, πορείες , περιπλανήσεις υπό μία ακαδημαϊκή έννοια. Παρ’ όλα αυτά, το μικρό βαρκάκι από χαρτόνι εμφανίζεται ευάλωτο σε άνοιγμα συμπαγούς δυσοίωνα περιβάλλοντος, προκαλώντας απαισιόδοξους συσχετισμούς.

Στο ίδιο ύφος κινούνται και τα άλλα έργα χώρου η “Τριλογία” και ο “Θρόνος”. Αδρές γεωμετρικές φόρμες, φτωχά υλικά- καλαπόδι βαμμένο χρυσό, μέταλλο, κερί, μαύρη λαμαρίνα, μαλλί, γύψος- καταθέτουν καίρια, έστω και έμμεσα σχόλια για την εξουσία και τις εκτροπές της. Χωρίς ψιμύθια ο ομπζεκτουαλισμός του Κουρούσις υπερασπίζεται σθεναρά μεταπλάσεις και δραστικές επαναπροβολές.

Ο Λανίτης έζησε την εφηβεία του και σπούδασε τη δεκαετία του '60 στο Λονδίνο, χώρο όψιμης μοντερνικότητας με ρηξικέλευθες τάσεις και πειραματισμούς. Από τα ζωγραφισμένα τσουβάλια αρχικά που καίει και πετά αναμμένα στον Τάμεση και αργότερα την αφαιρετική ζωγραφική, από τα Happenings στην Αθήνα τα χρόνια του '80 και του '90, στη μεγάλης διάρκειας περίοδο, όπου προσηλώνεται στα έργα μικτής τεχνικής.

Στα 45 και πλέον χρόνια της έντονης παρουσίας του στο προσκήνιο της σύγχρονης τέχνης, από τις πρώτες διατυπώσεις του έως σήμερα η ματιέρα ως κρίσιμο εργαλείο παραμένει σταθερά πεδίο επίμονων διερευνήσεων. Ματιέρα που άλλοτε συγκροτούν ταπεινά υλικά –τσιμέντο, πλέγματα, σωλήνες, πέτρα, χαρτόνια- σε αγαστή συνεργασία με τη ζωγραφική πράξη, άλλοτε μορφοποιεί ο αριστοτεχνικός πλάσμος του χρώματος, παχύρυστου με ανάγλυφη σχεδόν απτότητα, η οποία προβάλλει ισχυρότερα αιτήματα από τη συμβατική ζωγραφική. Είναι απολύτως ευδιάκριτη, εξ άλλου, η διεκδίκηση χρωματικής ποιότητας σε κάθε πόνημα, η οποία καθιστά αναγνωρίσιμη τη δουλειά του Λανίτη, χωρίς να εκπίπτει στην ευκολία της επανάληψης.

Ο μελετητής του έργου του διαπιστώνει με ευχέρεια την πάγια αντίληψή του για την αμφίδρομη σχέση τέχνης και ζωής, στοιχείο που προσδίδει επί πλέον ισχυρή συνεκτικότητα στη γραφή του. Τα τελευταία χρόνια ο Λανίτης εναποθέτει στην αμιγή ζωγραφική τον σχολιασμό των κοινωνικοπολιτικών δρωμένων. Από τις “Μετακινήσεις” επιλέγει την εκδοχή της προσφυγιάς, η οποία θα ήταν ανέφικτο να μην καταγραφεί ως το τραγικό μείζον ζήτημα του καιρού μας. Με τη διαφορά ότι τα παιδιά που αποτυπώνει στο έργο, δεν παραπέμπουν σε ανέστια προσφυγόπουλα, ούτε στη φρίκη του πολέμου που μαίνεται στην πατρίδα τους. Ο καλλιτέχνης αρνείται να αναπαραγάγει το ζοφερό κλίμα της τρέχουσας συγκυρίας. Αντ’ αυτού εγκαθιστά στη ζωγραφική επιφάνεια δυο τρυφερά πλάσματα, μικρούς ήρωες μιας απαλλαγμένης από τον τρόπο καθημερινότητας, με διαφορετικά σύμβολα στα χέρια: κότα-τροφή, κούκλα-μητρότητα για το αγόρι και το κορίτσι. Οι τονικότητες υπερτερούν εδώ των καθαρών χρωμάτων και ενισχύουν την αισθαντικότητα των παιδικών πορτρέτων ως ξόρκι στην ασχήμια της πραγματικότητας.

Το θέμα της προσφυγιάς υπηρετούν και τα μικρότερα έργα της συμμετοχής του, μολονότι εδώ είναι περισσότερο αιχμηρή η καταγραφή γεγονότων και καταστάσεων, έστω και υπαινικτικά λόγω της προωθημένης αφαιρετικότητας. Είναι πρόδηλο ότι ο Λανίτης με τα έργα αυτά πραγματοποιεί ευθύβολες απευθύνσεις στο θυμικό μας και θέτει σε δοκιμασία το συναισθηματικό μας απόθεμα. Η συν-κίνηση του αποδέκτη ανήκει στις προτεραιότητές του. Η δεδομένη στιγμή της θέασης του έργου εκλύει ισχυρότερες φορτίσεις από τις μελοδραματικές περιγραφές των δημοσιογραφικών δελτίων.

Η κυπριακότητα, ας μου επιτραπεί ο όρος, της Λίας Λαπίθη διατρέχει μεγάλο μέρος του έργου της. Στην προκειμένη περίπτωση, όμως, το έργο αποστασιοποιείται από μια διθυραμβική αναψηλάφιση του κλεινού παρελθόντος, ή την τυφλή ανεπεξέργαστη έμπνευση από την πλούσια πολιτισμική παρακαταθήκη της Κύπρου. Στον γενέθλιο χώρο ως θεματικό έναυσμα δεν παραδίδεται αμαχητί η Λαπίθη. Η αμφισβήτηση των στερεότυπων, η απόρριψη της εύπεπτης ετικέτας, ο επαναστοχασμός και η οξύτητα της κριτικής θέσης, όσο

και η αιρετική ενίοτε προσέγγιση συμβόλων εντοπίζονται με ευχέρεια στην ενδιαφέρουσα δουλειά της. Τέσσερις δεκαετίες μετά την τουρκική εισβολή καθιστούν λιγότερο εξωστρεφές το εθνικό τραύμα και πιθανόν λιγότερο ανεκτά τα ανέξοδα συνθήματα. Η στυφή επίγνωση της πραγματικότητας μεταφέρεται από την ευρύτερη σφαίρα του ιστορικού και κοινωνικοπολιτικού process στον ιδιωτικό, υπαρξιακό χώρο των Κυπρίων.

Σ’ αυτήν τη θεώρηση επικεντρώνει την προσοχή της η Λαπίθη. Οι “Μετακινήσεις των αποδημητικών πουλιών” στοιχειοθετούνται με δάνειο από την κυπριακή παράδοση και ειδικότερα από τα μεσαιωνικά αγγεία της Λαπήθου. Η Λάπηθος, σήμερα στα κατεχόμενα, υπήρξε κέντρο παραγωγής εφυσωμένης κεραμικής από τον 15ο έως τον 17ο αιώνα. Δέκα έξι φιγούρες πουλιών, οικείο, επαναλαμβανόμενο μοτίβο των κεραμικών της περιοχής, σε αλληλοεπικαλύψεις αποτυπώνονται με βιομηχανικό κέντημα σε πλέγμα και συνυπάρχουν με το κυπριακό λάβαρο του 1960 - περιστέρι της ειρήνης με κλάδο ελαίας. Με κέντημα μηχανής καταγράφονται επίσης στίχοι από το Άξιον εστί του Ελύτη Ό,τι σώσεις μες στην αστραπή, καθαρό στον αιώνα θα διαρκέσει. Το κεντημένο πλέγμα προσαρμόζεται σαν παλίμψηστο στο δεύτερο επίπεδο του έργου που φέρει ζωγραφισμένο τον παγκόσμιο χάρτη.

Κατάφορτο το έργο με συμβολισμούς, επιλεκτικά ευεξηγήτους, μετακινείται άνετα από το απώτατο στο πρόσφατο παρελθόν, υποδηλώνει εγκλωβισμούς με το πλέγμα, προβάλλει μετωνυμικά την Κύπρο στον κόσμο, λυτρώνεται με τον ποιητικό λόγο.

Με σπουδές στην Αμερική και την Αγγλία η Λαπίθη ακολουθεί και στο δεύτερο έργο “Το σινδόνι της Κύπρου” τη μέθοδο της αναίρεσης. Η σημαία της Κύπρου εκτείνεται, προσεκτικά ραμμένη σε καμβά και πλαισιώνεται από video που παρουσιάζει τη σχολαστική συντήρησή της σε Μουσείο.

Η σημαία αποκτά λανθασμένα τη διάσταση πολύτιμου αρχαιικού υλικού και η καλλιτέχνης θέτει ερωτήματα σχετικά με την αναγκαιότητα, τις ιεραρχίες και τις εμμονές της συντήρησης. Και η ποίηση, εδώ του Μιχάλη Παπαδόπουλου (1975), να υπογραμμίζει emphaticά το περιεχόμενο του εικαστικού εγχειρήματος.

Χαλάσματα παντού...και οι σημαίες σκυμμένες και τρύπιες να σαπίζουν στονμολυσμένο αέρα της περηφάνιας τους.

Νέλλη Κυριαζή
Ιστορικός της Τέχνης
Δεκέμβριος 2015

Κίκος Λανίτης · Μετακινήσεις I, (2015) · μικτή τεχνική σε καμβά · 180x110 εκ.

Κίκος Λανίτης · Μετακινήσεις II, (2015) · μικτή τεχνική σε καμβά · 180x110 εκ.

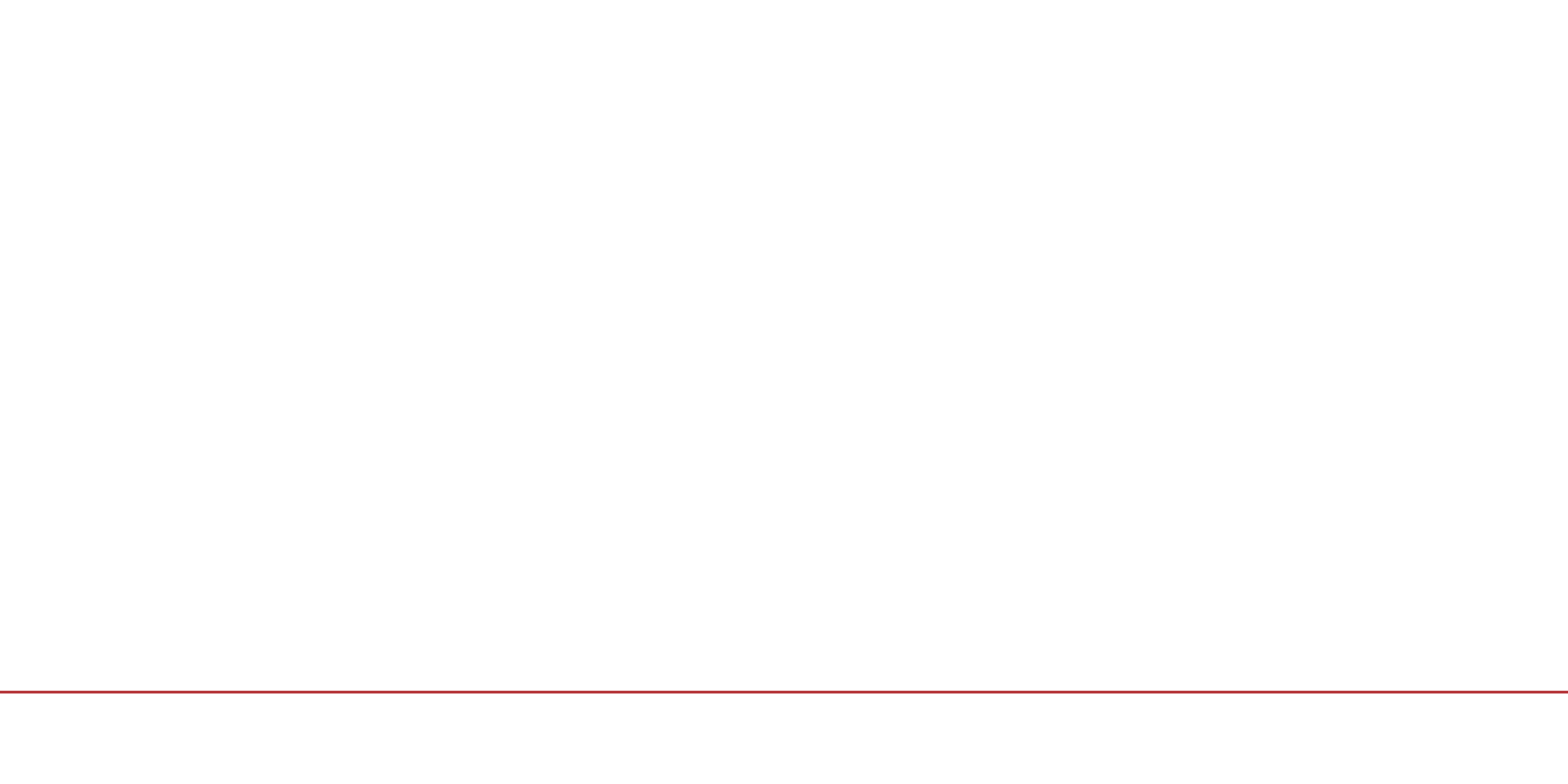

Νίκος Κουρούσις · Διασπορά, (2015) · καμβάς, γυαλί, κερί, χαρτόνι · 180x180 εκ.

Λία Λαπίθη • Πουλί Πιασμένο στο Δίκτυ, (2015) • κεντυμένο πλέγμα, δίχτυ • 180x220 εκ.

ΚΙΚΟΣ ΛΑΝΙΤΗΣ

Κίκος Λανίτης · Χωρίς Τίτλο, (2015) · μικτή τεχνική σε καμβά · 150x110 εκ.

Κίκος Λανίτης · Χωρίς Τίτλο, (2015)· μικτή τεχνική σε καμβά · 110x150 εκ.

Κίκος Λανίτης · Χωρίς Τίτλο, (2015)
μικτή τεχνική σε καμβά · 70x50 εκ.

Κίκος Λανίτης · Χωρίς Τίτλο, (2015)
μικτή τεχνική σε καμβά · 70x50 εκ.

Κίκος Λανίτης · Χωρίς Τίτλο, (2015)
μικτή τεχνική σε καμβά · 70x50 εκ.

Κίκος Λανίτης · Χωρίς Τίτλο, (2015)
μικτή τεχνική σε καμβά · 70x50 εκ.

Κίκος Λανίτης · Χωρίς Τίτλο, (2015)
μικτή τεχνική σε καμβά · 70x50 εκ.

Κίκος Λανίτης · Χωρίς Τίτλο, (2015)
μικτή τεχνική σε καμβά · 70x50 εκ.

Λία Λαπίθη • Η Συνοδή της Κύπρου, (2015) • σημαία εφαρμοσμένη σε καμβά, βίντεο • 103x162 εκ.

Λία Λαπίθη · Μικρασιάτικο Ημερολόγιο σε Καραμανλήδεια Γραφή, (2015) · 103x162 εκ.

Λία Λαπίθη • How Many Olives Would You Like with your Flag? (2015) • 40x120 εκ.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΡΟΥΣΙΗΣ

Νίκος Κουρούσιης · Κίνησης , (2012) · μικτά υλικά · 80x104x28 εκ.

Νίκος Κουρούσις · Ανάπτυξη , (2015) · μικτά υλικά · 50x25x25 εκ.

Νίκος Κουρούσις · Τριλογία , (2013) · μικτά υλικά · 45x40x40 εκ.

Νίκος Κουρούσις · Θρόνος, (2015) · μέταλλο, πλέξι, μικτά υλικά · 90x60x60 εκ.

